

Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistys ry

Jäsenkirje syksy 2009

Syksyn elämää

Kun kesä on jo niin sanotusti elettyä elämää, voi siihen tehdä jälkikäteisen sääkatsauksen, vaikka tulevien ilmojen ennustamiseen ei kykyjä olisikaan. Juhannusviikolla muistan käyttäneeni vielä toppatakkaa, mutta siitä ei parin aikaisemman kesän tapaan tullutkaan kesän käytetyintä asustetta, vaan ilmat lämpenivät juhannuksesta alkaen. Aurinkoa, sadetta, tuulta ja tyyntä ilmaa oli sopivasti tarjolla. Uimisesta, päivän paistattelusta, pyöräilystä ja monista muista kesäasioista sai nauttia riemulla.

Loppukesää kohden reitit veivät yhä useamman meistä metsään ja suolle keräämään luonnon herkkuja: vadelmia, mustikoita, hilloja ja puolukoita. Kotipuutarhatkin pursuavat nyt syksyllä satoa sopivasti lämpöisen ja kostean kasvukauden ansiosta. Sieniä on löytynyt runsaasti. Suppilovahveroiden löytämiseksi on alettava harjaannuttamaan jälleen niin sanottua sienisilmäänsä, se kun ei ihan kylmiltään toimi tehokkaasti. Vaatii aikansa, kun oppii katsomaan maahan pudonneiden puiden lehtien joukosta samaa väriä olevat suppilovahveroiden lakit.

Kesän aikana JYSLY järjesti Harjulla kolme Löydä luonto läheltäsi –hankkeen retkeä. Retket oli toteutettu yhteistyössä Suomen luonnonsuojeluliiton ja Tapiola-ryhmän kanssa. Suuren suosion saavuttaneista retkistä on kuvaus tämän kirjeen lopussa.

Syksy on suunnittelun ja monenlaisten lupausten aikaa. Omaa ilmastokuormitustaan voisi päättäväisesti alkaa pienentämään esimerkiksi niin, että käyttäisi vaatteet enemmän loppuun eikä sortuisi hankkimaan uusia. Vaikka vaatekaappi yleensä tuntuu paikalta, josta ei mitään käyttökelpoista löydä, kielii se ainakin omalla kohdallani mielikuvituksen puutteesta. Vanhastakin voi tehdä uutta, käyttökelpoista ja mielenkiintoista, kun tietää työtavat ja näkee hieman vaivaa. Mitä kaikkea muuta vanhasta jo jätteeksi luokitellusta tavarasta sitten voikaan tehdä? Näiden mahdollisesti piilevien kykyjen löytämiseen tarjoutuu nyt mahdollisuus osallistumalla syksyllä järjestettävään Seikkailu jätemaassa -työpajaan, jossa keskitytään erilaisten jätemateriaalien (ei tekstiilien) hyödyntämiseen.

Mikäli olet kiinnostunut JYSLY:n hallitustyöskentelystä, ota rohkeasti yhteyttä allekirjoittaneeseen lähiviikkojen aikana.

Valloittavaa syksyä!

Marja Kupari, puheenjohtaja

Jos haluat tämän jäsentiedotteen jatkossa vain sähköisessä muodossa, ilmoita sähköpostiosoitteesi marja.kupari(at)gmail.com. Tämä koskee siis ainoastaan tämän jäsenkirjeen lähettämistä, sillä varsinaiset osoitteen- ja muut muutokset jäsentiedoissa hoidetaan keskitetysti Luonnonsuojeluliiton jäsenrekisterissä. Rekisterin yhteystiedot löytyvät Luonnonsuojelija-lehdestä taikka Liiton kotisivuilta www.sll.fi. Siis jos osoitteesi vaihtuu, ilmoita siitä Liittoon!

Seuraavalla sivulla on syksyn toimintakalenteri, johon voi tulla myöhemmin vielä lisäyksiä. Tiedotamme nyt ilmoitetuista ja uusista tapahtumista myös www.sll.fi/keski-suomi/jyvaskyla ja Keskisuomalaisen tapahtumapalstalla. Tapahtumat ovat ilmaisia, ellei muuta ole ilmoitettu. Tervetuloa mukaan!

SYKSYN TOIMINTAKALENTERI:

- to 1.10. lähdemme **sieniretkelle** Vaajakosken Jääskelään. Kokoonnumme kaupungissa Harjukadun tilausajolaiturin luona klo 17, josta kimpakyydein perille. Halutessaan voi tulla myös suoraan Jääskelään. Retki kestää n. 2 h, ja oppaana toimii Anni Markkanen. Lisätiedot Silja Parri puh. 040 761 7171.
- la 10.10. Perinteistä **Hiljaisuuden päivän retkeä** vietetään Hiljan päivää seuraavana lauantaina tutustuen tällä kertaa maisemaan, jossa hiljaisuus on uhattuna. Tutustumme Keljonlahden voimalaitoksen ympäristöön. Kierrämme samalla Keljonkankaan liikuntapuistossa n. 4,5 km pitkän ulkoilureitin. Mukaan voi ottaa eväät. Retken vetäjänä toimii **ekopsykologi Irma Heiskanen**, joka on perehtynyt meluun ja hiljaisiin alueisiin. Retken arvioitu kesto on 2 h. Lähtö retkelle klo 12 Keljonkankaan liikuntapuistosta, P-paikalta, Soratie 9. Liikuntapuisto sijaitsee Keljonkankaan koulun välittömässä läheisyydessä. Lisätiedot retkestä: irma.heiskanen(at)kolumbus.fi, p. 040 730 9308.
- ti 20.10. Jyväskylän seudun luonnonsuojeluyhdistyksen ja Keski-Suomen luonnonsuojelupiirin **syyskokoukset** pidetään alkaen klo 17 Jyväskylän kaupunginkirjaston pienemmässä luentosalissa. Aluksi on Jyväskylän yhdistyksen, ja noin klo 17.30 luonnonsuojelupiirin kokous. Esillä ovat sääntömääräiset asiat, kuten hallituksen valinta ja toimintasuunnitelma 2010. **Perhospuutarha ilmastoa muutettaessa - yleisötilaisuus** Jyväskylän kaupunginkirjaston pienemmässä luentosalissa klo 18.15. Kuvailan täsmennyvästä aiheesta vetää luontokuvaaja **Jussi Murtosaari**.
- ma 26.10. klo 18-20 **Energia ja ympäristö - ilta**, jossa haastatellaan **energia-asiantuntija Ari Lampista**. Häneltä on juuri ilmestynyt kirja uusiutuvien energiamuotojen mahdollisuuksista liikenteessä, ja hän on osallistunut myös tänä syksynä ilmestyneiden Suomen ydinvoima- ja ydinjättepolitiikkaa käsittelevän teoksen sekä Maatila yrityksen energiaoppaan kirjoittamiseen. Yleisön toivotaan osallistuvan keskusteluun. Paikka: Keski-Suomen Kirjailijatalo, Seminaarinkatu 26 B, 40100 Jyväskylä. Kahvi- ja teetarjoilu.
- ke 28.10. klo 17-19 **Seikkailu jätemaassa** –työpajassa tutustutaan jättemateriaaleihin. Tehdään uniikkikoruja, koristeita, asusteita ja muuta pienesineistöä valikoiduista jättemateriaaleista, kuten elektroniikkakomponenteista, napeista ja kumista. Työpajassa työskennellään koulutettujen ohjaajien opastuksella. Työpajaan voivat osallistua nekin, jotka eivät tunne itseään käsityöihmisiksi tai joilla ei ole askartelusta aikaisempaa kokemusta. Työkalut ja materiaalit tulevat järjestäjältä. Työpajaan mahtuu max 15 askartelijaa. Hinta **JYSLYn jäsenille 10 €**. **Sitovat etukäteisilmoittautumiset 22.10. mennessä marja.kupari(at)gmail.com tai 040 8325 989**. Secco paja, osoite: Syrjälänkatu 2 b 7, 40700 Jyväskylä (hipposhallia vastapäätä).

Harjun kaupunkiluonto tutuksi

Kesällä 2009 toteutettiin kolme luontoretkeä keskellä kaupunkia. Kesäkuun retkellä Anna Uusitalo esitteli alkukesän kasvillisuutta ja Hannu Eskonen Harjulla pesiviä lintuja. Elokuun pimenevien iltojen retkellä Mikko Erkinaro opetti innokkaalle yleisölle perusjuttuja lepakoista ja niiden tutkimisesta. Syyskuussa keskityttiin jääkauden jälkeisiin Kari Laasasenahon johtamina. Retkien kohteeksi valitun Harjun luonto tuli tutuksi lähes 150 kaupunkilaiselle. Retkien osallistujamäärät kasvoivat kerta kerralta: ensimmäiselle retkelle osallistui n. 35 henkilöä, seuraavalle n. 45 ja viimeiselle viitisenkymmentä.

Ensimmäisellä retkellä oli käytettävissä kaksi opasta ja kaksi aihepiiriä: kasvit ja eläimet. Viisas olisi tietysti jakanut osallistujat kahteen ryhmään, mutta vielä viisaampi piti lauman koossa. Kävelimme hitaasti, sillä joukossamme oli niin vanhoja kuin konttausikäisiäkin. Aloitimme rauhallisesti kävelemällä alamäkeen urheilukentän laidan piparjuurten luokse. Eipä ollut monikaan piparjuurta nähnyt. Kamerat räpsyivät, vanhat muistelivat keittiöpuutarhojaan ja nuorimmainen otti pikaunet ennen jännittävää rinnekiipeilyä. Piparjuurilta lähdimme nimittäin tutustumaan Harjun villimpään pohjoiseen rinteeseen. Löysimme aidon niitty laikun ja ihastelimme Annaa, joka kasveja esitellessään oli kuin pikku Heidi alppiniityllä. Vuohet puuttuivat, mutta paikalliset kertoivat, että aikanaan paikalla oli vaellellut alapuolisen ison maatalon karjaa. Pohjoisrinteessä pidettiin muutama lintujen havainnointihetki ja tavattiin ne tavalliset: peippo, pajulintu ja punakylkirastas. Kaupungin puoleisella rinteellä mietittiin, mitä sieltä oikein puuttuu, mitä avonaisella kuivalla kankaalla yleensä aina on? Puolukoita! Tavalliset varvut loistivat poissaolollaan ja siitä Anna johdattelikin retkeläiset puistomaisen metsän syntyyn ja Hannu onnistui löytämään retkeläisten iloksi punakyljen maastopojat.

Lepakkoretki oli yksi kesän huippukohdista. Kokoonnuimme Vesilinnalle kahdeksalta illalla, mutta lepakot lähtevät liikkeelle vasta hämärän laskeuduttua. Jouduimme odottelemaan melkein 1½ tuntia ja kävelimme siksi hiljalleen keskustellen puuportaille, joista tulikin mainio luontoluentosali. Mikko kertoi lepakoista ja lepakkotutkimuksesta yleisön kysymysten tahdissa. Oli mukavaa istua portailla, kuunnella ihmisten lepakkokokemuksia ja Mikon viisaita vastauksia ja jatkokysymyksiä. Illan pimetessä rupesivat lepakot hurahtelemaan harjun yllä ja Mikko juoksi autostaan detektorin, jota yleisö innokkaasti seurasi. Tavattiin sekä pohjanlepakoita että vesisiippoja. Niistä kuului hullunkurisia ääniä, jotka eivät sitten olekaan niiden ääniä vaan oikeastaan äänten kuvia, jotka näkyvät piirturissa paremmin kuin kuuluvat. Kymmenen jälkeen pariinkymmeneen harvenneesta joukostamme lähti vielä neljän hengen tutkimuspartio pimeälle Tourujoelle. Pimeydessä välkähtelevä veden kalvo ja sen päällä valokeilassa pyrähtelevät lepakot – voi, se oli jännittävää! Hyvässä seurassa pimeässä on merkillisen valoisaa.

Geo-retki jääkauden jäljillä houkutti mukaan sankan osallistujajoukon. Mukana retkellä asiaoppaamme Karin lisäksi oli Suomen luonnonsuojeluliiton retkikoordinaattori Sinikka Kunttu kertomassa SLL:n toiminnasta ja tuomassa terveisiä muilta tehdyiltä retkiltä. Meidät jaettiin kahteen ryhmään. Toisen ryhmän katsellessa Jääkauden jäljet -videota, sai toinen ryhmä Karilta oppia kivilajien synnystä, maapallosta, muinaisjärvistä ja -meristä ja Jyväskylän Harjun eli reunamuodostuman synnystä yms. museon geologisella osastolla. Saimme tietää muun muassa, että jääkausia on ollut useita. Viimeisin jääkausi päättyi 10 000 vuotta sitten. Paikoin 2-3 km paksu jääpeite jätti erilaisia muodostelmia luontoomme. Jäämassan sulaessa syntyivät myös hiekkaa ja soraa sisältävät harju- ja reunamuodostumat. Reunamuodostumat ovat jäätikön reunaan syntyneitä tasanteita tai selännteitä. Niiden aines on sulamisvesistä kerrostunutta hiekkaa ja soraa, osaksi myös moreenia. Maisemista kiinnostuneet saivat käydä ylhäällä tornissa ihailemassa syksyistä Jyväskylää. Lopuksi teimme pienen kierroksen ulkona. Harjun toisessa päässä ihmettelimme muun muassa ihmisen aikaansaannoksia ja seisoi rinteessä Ancylysjärven muinaisrannalla. Georetki oli kiinnostava katsaus paitsi jääkauden jälkiin laajemmin myös siihen, miten meille tuttu Harju on syntynyt.

Teksti: Kristiina Eskonen, retket 1-2 ja Marja Kupari, retki 3

JYSLYn hallitus vuonna 2009:

pj. Marja Kupari (marja.kupari(at)gmail.com, 040 832 5989); sihteeri Silja Parri (silja.parri(at)iki.fi, 040 761 7171); tiedottaja Ritva Kupari ([ritva.kupari\(at\)kolumbus.fi](mailto:ritva.kupari(at)kolumbus.fi), 050 516 0550); Ari Lampinen (lampinen(at)kaapeli.fi, 050 320 8761); Irma Heiskanen (irma.heiskanen(at)kolumbus.fi, 040 730 9308); Hannu Laakkonen (hane.laakkonen(at)hotmail.com); nettivastaava Jaana Tuppurainen (jaana.tuppurainen(at)netti.fi, 040 553 9005); Kaj Granberg ([kaj.granberg\(at\)gmail.com](mailto:kaj.granberg(at)gmail.com), 050 3510 426); Tiina Lappalainen (lappati(at)suomi24.fi, 050 591 1937); Kristiina Eskonen (fam.eskonen(at)kolumbus.fi, 040 411 9983); Sanna Penttinen (sanna.penttinen(at)jkl.fi, 050 5857 848).